

Posudek na diplomovou práci Magdaleny Čeřovské  
**Dramatická tvorba Olega Bogajeva**

Dříve než přistoupím k posuzování diplomové práce Magdaleny Čeřovské, věnované prezentaci osobnosti mladého ruského dramatika Olega Bogajeva, dovoluji si stručnou poznámku k současnému ruskému dramatu, oblasti, která je v rámci diplomantčina „nedivadelně“ orientovaného studijního oboru probírána jen velmi okrajově.

Současná ruská dramatika prožívá období, které bychom mohli bez nadsázky nazvat rozkvětem. Současné ruské dramatické nelze upřít pozornost odborné i divácké, domácí i zahraniční veřejnosti. V českém divadelním prostředí je zájem o inscenace her současných ruských autorů nejvyšší od roku 1989. Zajímavým fenoménem na českých scénách jsou v posledních třech čtyřech letech inscenace her nejmladší generace ruských autorů (jejich tvorba je často označována jako „novaja drama“), představujících možnost jakési generační výpovědi o současném světě, byť díky ruským reáliím poněkud drsnějším, než na jaký jsou zvyklí. (Viz např. projekt studentů DAMU v divadelní sezoně 2004/2005 pod režijním vedením Mariána Amslera v pražském divadle Disk – především inscenace her I. Vyrypajeva (\*1974) - *Kyslík* a V. Sigareva (\*1977) *Plastelína...*) Vedle masivního proudu mladých ruských dramatiků, kteří svými hrami šokují, překračují veškerá myslitelná tabu, vyvolávají ostré polemiky v kruzích odborné i laické veřejnosti nejen v Rusku (česká divadelní kritika o nich hovoří jako o alternativě britského *coolness dramatu*), tvoří také generačně spříznění ruští autoři, kteří hledají svoji vlastní cestu, jak se vyslovit k realitě, jíž jsou obklopeni. Mezi posledně jmenované patří i Oleg Bogajev, vypovídající o současném světě ve svých hrách formou podobenství, jež některými svými rysy připomínají dramatickou tvorbu o generaci starší Niny Sadur, inspirovanou rovněž folklorními legendami a mýty.

Studentka Magdalena Čeřovská předložila monograficky zaměřenou diplomovou práci, jejímž jádrem je dramatická tvorba Olega Bogajeva (nar. 1970). Práce má přehlednou strukturu tvořenou šesti kapitolami a přílohou obsahující: chronologický výčet her, přehled inscenací, diplomantčin překlad fragmentů rozhovoru Mariji Botevové s Olegem Bogajevem, ohlasy kritiky na inscenace Bogajevových her včetně Marjina Pole a fotografický materiál.

V první kapitole sestavila diplomantka na základě dostupných informací autorů životopis, kapitola druhá nás seznamuje s Bogajevovou dosavadní dramatickou tvorbou (autor napsal 14 dramát), hlavními rysy hrdinů jeho her, z nichž většina trpí nejrůznějšími způsoby pocitem osamění. Kromě všeobecné charakteristiky autorova díla věnuje diplomantka pozornost návaznosti tvorby Olega Bogajeva na dramatika Niny Sadur a Nikolaje Koljady. Následují dvě teoretické části (kapitola III., IV.), v nichž je vymezen pojem interpretace včetně specifik interpretace divadelního umění (kapitola III.) a charakterizován žánr folklorní pohádky (kapitola IV.). Jádrem diplomové práce je kapitola V. – Analýza hry *Marjino pole*, v níž se diplomantka opírá o metodu morfologické analýzy Vladimira Jakovleviče Proppa. Přestože zmíněná hra nepatří mezi často inscenované Bogajevovy hry, diplomantka si ji vybrala k analýze, neboť jsou v ní v jednom příběhu obsažena stěžejní témata dramatikovy dosavadní tvorby: téma smrti, samoty, vyrovnávání se s minulostí, stavu současné společnosti. Příběh tří stoletých stařenek (dožívají v opuštěné vesnici a jediné, co jim zbylo, jsou vzpomínky, fotografie a úmrtní oznámení milovaných mužů) vystavený na pohádkových motivech přivádí čtenáře (diváka) do ireálního světa plného fantastických obrazů, aby mu vzápětí obrazy z nedávné historie (např. postavami Beriji, Hitlera, Goebbelse) připomněl nelítostný chod historie minulého století. *Marjino pole* obsahuje velké množství folklorních motivů, vrací se k významným událostem ruských i světových dějin. Je anamnézou stinných stránek lidských dějin, především tragického 20. století s jeho dvěma světovými válkami, holocaustem či hrůzným totalitním stalinistickým režimem.

## Poznámka k použitým pramenům

Diplomantka si zvolila téma, jež v české literární ani teatrologické vědě není zpracováno vůbec, v ruské jen sporadicky, pomineme-li divácké a kritické ohlasy na inscenace autorových her v Rusku. Nedávno vydaná slovenská publikace *Nová dráma* (Divadelní ústav Bratislava 2008) zmiňuje sice na přebalu Olega Bogajeva jako absolventa Koljadova Jekatěrinského divadelního institutu dramatiky, text žádné z jeho her však neobsahuje. Mnohé z Bogajevových her nejsou ani v ruském originále přístupné jinak než v elektronické podobě na autorových webových stránkách, neboť z důvodu nedostatku finančních prostředků některá ruská odborná divadelní periodika zanikla (např. *Драматург*), jiná existují pouze v elektronické podobě.

Obdobná je situace i s odbornými statěmi vztahujícími se k předmětu předkládané diplomové práce. Považuji tyto prameny za relevantní, neboť na nich publikují přední osobnosti ruské divadelní kritiky i erudovaní teatrologové. Některá periodika mají, stejně jako je tomu u nás, tištěnou i elektronickou verzi, dramatici pak vlastní autorizované webové stránky. Pro českého badatele je elektronický kontakt často jediný možný kontakt s aktuálním děním na ruské scéně a jediná možnost, jak získat texty současných dramát. Slovenská knihovna divadelní periodika po r. 1989 přestala odebírat, knihovna Divadelního ústavu disponuje z odborných ruských teatrologických periodik pouze časopisem *Современная драматургия*, nepravidelně též časopisem *Сцена*, jehož část je věnována dění v Rusku.

## Závěr

Jako vedoucí diplomové práce jsem sledovala diplomantčinu činnost po celou dobu zpracovávání tématu. V tomto kontextu si cením především časově náročné práce spojené se shromažďováním informací mapujících dosavadní Bogajevovu tvorbu.

Za slabší část práce považuji kapitolu třetí a čtvrtou, jež by si zasloužily (především kapitola III., vymezující pojem interpretace) větší záběr a hloubku. V kapitole o interpretaci by bylo na místě v souvislosti s rozvahou o metodologii hermeneutické interpretace zmínit pojem „hermeneutické imaginace“, <sup>1</sup> jež spočívá, jak píše prof. Hroch, především ve schopnosti „nacházet nové, nečekané souvislosti“. <sup>2</sup> Při pojednání o typických rysech pohádky bych pak uvítala přes obecná konstatování větší konkretizaci, záběr do ruského prostředí.

Kladně hodnotím zaujetí pro zpracovávané téma, od něž diplomantku neodradil ani sporný výsledek obhajoby postupové práce. Oceňuji také zajímavou přílohu solidní jazykovou redakci a grafickou úpravu textu.

Hlavní kvalitu hodnocené diplomové práce spatřuji v tom, že se jedná o práci umožňující pohled na ruské drama prvního desetiletí 21. století jinak než prostřednictvím zaužívaných klišé omezujících se na konstatování o tom, že současná ruská dramatika tvoří paralelu k západním coolness hrám. Diplomantka se na konkrétním případě (textu Bogajevovy hry *Marjino pole*) snažila doložit, že uvnitř tzv. nové dramatiky existují autoři, kteří místo snahy šokovat diváka zpracováním dříve tabuizovaných témat (sex mezi osobami stejného pohlaví, drogy, brutální násilí aj.) volí výpověď o současném světě, jež nepostrádá filozofický přesah.

Diplomovu práci jako celek hodnotím známkou CHVALITEBNĚ.

V Praze 6.1. 2008

  
PhDr. Ivana Ryčlová, Ph.D.

<sup>1</sup> Hroch, J.: K pojetí interpretace ve filosofické a hlubinné hermeneutice. In: *Studia humanitatis ars hermeneutica*, FF Ostravské univerzity, Ostrava 2006, s. 11.

<sup>2</sup> Tamtéž